

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Rosales (rosordningen), **Familj:** Rosaceae (rosväxter), **Släkte:** *Rosa* (rosor), **Art:** *Rosa tomentella* - flikros Léman **Synonymer:** *Rosa obtusifolia* Desv., *Rosa sclerophylla*, *Rosa canina* var. *sarmentacea*, *Rosa sarmentacea*, *Rosa balsamica* Besser, Östkustros

Kännetecken

Flikros är en upp till 2,5 m hög buske med vita eller mycket ljusrosa blommor. Den skiljer sig från stenros *Rosa canina* genom att ha starkare böjda taggar (nästan halvcirkelformiga), bredare, planare småblad med glandelsågad kant och starkt flikiga och glandelsågade yttre foderblad. Bladens huvudaxel och småbladens huvudnerv är håriga och har dessutom skaftade glandler på undersidan. En annan bra karaktär är att flikrosens blad alltid har en svag men tydlig doft av harts, något som saknas hos den närstående stenrosen. Flikros blommar i juni till juli och nyponen mognar sent, i september och oktober. Spridningen sker med fåglar. Liksom andra rosor av *canina*-gruppen har flikros speciella genetiska förhållanden. Den har fem kromosomuppsättningar (35 kromosomer) och av dessa överförs fyra till äggcellen i fröämnet. Till varje pollenkorn överförs endast en kromosomuppsättning. En stor del av arvsanlagen kommer alltså från modern, vilket medför att variationen i avkomman blir mindre än hos arter med normala kromosomförhållanden. Detta leder till att det uppkommer ett antal mer eller mindre distinkta varianter inom arten. Flikros är starkt variabel på kontinenten, men hos oss förefaller den enhetlig.

Utbredning och status

Flikrosens kända utbredning i landet har en starkt sydostlig tygdpunkt. I Blekinge där den specialinventerades i början av 2000-talet är idag mer än 80 lokaler kända. I övrigt är utbredningen fragmentariskt, eftersom arten länge varit obeaktad. Klart är dock att den är mycket starkt kustbunden. Belägg eller i övrigt säkra uppgifter utanför Blekinge finns från trakten av Göteborg, från Kullen och trakten av Stenshuvud i Skåne, Kristianstadsområdet, Kalmar samt från Oskarshamn (flera lokaler), Västervik, Strängnäs och norra Uppland. Från Öland och Gotland finns ett fåtal fynd. Lokalerna ligger glest och ofta rör det sig om enstaka buskar. En del av förekomsterna i Blekinge är dock individrika. I Blekinge förefaller lokalerna vara stabila, och på en del lokaler finns talrika unga exemplar vilket möjligen tyder på viss ökning. Aktuella uppgifter finns även från Skåne, Öland, Gotland, Småland, Bohuslän, Västergötland och Uppland. I Danmark är flikrosen relativt vanlig på Bornholm, i övrigt finns enstaka fynd från öarna och Jyllands sydöstra kust. Arten är inte känd från Norge eller Finland. Den är en centraleuropeisk låglandsart med utbredningsgräns från Polen och västra Ryssland till Balkan över Italien, Sardinien och Korsika till östligaste Frankrike och Belgien. Den undviker alltså tydligt Europas västkust men återkommer i centrala England.

Ekologi

Flikros växer framförallt i hagmarker eller buskrika naturbetesmarker nära havet. Ofta hittar man den även på hållmarker alldeles intill stranden. Den förekommer även i bryn längs åkerrennar och i skogskanter samt i snår på tidigare hävdad mark, men sällan i sluten skog. Den växer framför allt på torra lokaler men ibland på måttligt fuktiga. Arten är inte kalkkrävande men är bunden till områden med mildt klimat. Den växer gärna tillsammans med andra taggiga buskar, t ex hagtorn *Crataegus*, slån *Prunus spinosa*, björnbär *Rubus* sektion *Rubus* och stenros *Rosa canina*.

Hot

Buskröjning på betesmarker, borttagande av renar mellan åkrar och ogräsbekämpning.

Åtgärder

Bestånd av flikros bör bevakas och vid t ex röjningsarbeten bör hänsyn tas till arten. Arten måste uppmärksammas mera vid floristiska fältarbeten så att bilden av dess utbredning, frekvens och variation klarnar. Flera av lokalerna i Blekinge är belägna i naturreservat.

Övrigt

Utländska namn – DK: Rubladet Rose, GB: Round-leaved Dog-rose.

Litteratur

- Ekman, J., Frostberg, K. & Svenson, A. 2005. Floraväxteriet i Sörmland och Uppland fram t.o.m. 2004. *Daphne* 16: 3-111.
- Ekman, S. & Olsson, K.-A. 1988. Floran i östra Villand. *Svensk Bot. Tidskr.* 82: 65-117.
- Malmgren, U. 1986. Släktet *Rosa* i Sverige. *Svensk Bot. Tidskr.* 80: 209-227.
- Nilsson, Ö. 1967. Drawings of Scandinavian plants 3-4. *Rosa L. Bot. Not.* 120: 137-143.
- Pedersen, A. 1965. Rosaceernes udbredelse i Danmark I. Underfamilierne Spiraeoidea, Dryadoidea og Rosoideae eksklusive *Rubus fruticosus* coll., *Rubus caesius* coll. og *Rubus corylifolius* coll. *Bot. Tidsskr.* 61: 145-270.
- Petersson, J. 1996. Nyheter i Gotlands flora 1995. *Rindi* 16: 14-33.
- Petersson, J. 1997. Nyheter i Gotlands flora 1996. *Rindi* 17: 3-14.
- Rodenborg, L. 1965. Flora och vegetation i och vid Albrunna lund på södra Öland. 1. Det speciellt undersökta området. *Svensk Bot. Tidskr.* 59: 411-462.
- Sahlin, E. 2005. Floraväxtverksamheten i Västergötland. Årsrapport 2004. *Calluna* 22 (2):1-49.

Författare

Thomas Karlsson 1992. Rev. Margareta Edqvist 2006. ©ArtDatabanken, SLU 2007.